

השתכרה דן בדעתו שהיא שטופה בשכרות, עד שלא תוכל להפרד מהשתיה והשכרות בכל שעה. ולז"א 'עד מתי וכו' הסירי את יינך מעליך".

ויחשבה עלי לשכרה ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין הסירי את יינך מעליך.

ביאור הגמ' בברכות כמה הלכות נלמדים ממעשה חנה ועלי הכהן

איתא בגמ' (ברכות לא ע"א), אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה וכו', ויחשבה עלי לשכרה, מכאן ששכור אסור להתפלל, ויאמר אליה עד מתי תשתכרין וגו', א"ר אלעזר מכאן לרואה בחברו דבר שאינו הגון צריך להוכיחו, ועי' בתוס' דהיינו אע"פ דליכא איסורא דאורייתא, דבאיסור דאורייתא פשיטא דצריך לומר לו, מדין הוכח תוכיח^ט. ולפי"ז לכאורה צ"ע על שיטת הרמב"ם בפ"א מהלכות ביאת מקדש הל' י"ז, דכתב דאף ישראל אסור להכנס שתוי יין ופרוע ראש מעזרת ישראל ולפנים, משום איסור מורא מקדש, ובפשטות הוא איסור דאורייתא, וא"כ איך לומדים מכאן דשיכור אסור להתפלל שהרי היה אסור לה הכניסה עצמה, והיה חייב להוכיח אותה בגלל האיסור של הכניסה שהוא איסור דאורייתא לדעת הרמב"ם הנ"ל, ואין לתרין דעלי לא היה יושב בעזרת ישראל, דזה ליתא כמבואר בירושלמי שהביאו תוס' (בסוטה מ' ע"ב ד"ה והאמר מר אין ישיבה בעזרה), שהוכיחו מעלי שיש ישיבה בעזרה לכה"ג, ואיסור הישיבה בעזרה הוא רק בעזרת ישראל, וצ"ע.

ויתכן לומר, שהיה עלי יושב בסוף עזרת ישראל סמוך לעזרת נשים, וחנה היתה עומדת לידו בעזרת הנשים, וכל האיסור של ישראל שהוא פרוע ראש ושתוי יין משום "מורא מקדש" לדעת הרמב"ם, הוא רק "מעזרת ישראל ולפנים". (ועי' מה שהבאנו לעיל בפס' ט' דברי תוס' הרא"ש קידושין ע"ח ע"ב, שסובר אליבא דהבבלי הסובר שאין ישיבה לכה"ג בעזרה, שעלי ישב בעזרת נשים, ולא קשה מיד).

ושמעתי לומר גם הכרח אחר לפרש כן בדעת הרמב"ם, שהרי כתב המל"מ (פ"ט מביאת מקדש הט"ו) שלדעת הרמב"ם יש לאו מה"ת לזר להכנס מן המזבח ולפנים, וא"כ אין לפרש כפי פשוטו של מקרא שעלי ישב על מזוזת היכל ה'.

ועוד שמעתי לתרין, שכיון שכתב הרמב"ם שהאיסור הוא "דרך ניוול", ממילא יתכן שגם בשתוי יין ושיכור אסור רק דרך ניוול, דהיינו כשניכר שהוא שיכור, אבל חנה לא נכנסה דרך ניוול, ורק ממה שהתפללה בלחש או מרבוי תפילתה, חשב אותה עלי כשכורה. גם היה מקום לומר שדברי הרמב"ם הם דוקא בבית המקדש כמשמע מלשונו "הבית הגדול והקדוש", אלא שמדברי האור שמח והצפנת פענח לגבי שמואל הנביא ושמשון שהיו נזירים, איך נכנסו למשכן שילה, משמע שלא חילקו.

יט. והנה אין להוכיח מדברי התוס' שאין הוכח תוכיח מדאורייתא על איסור מדרבנן, ולדמות את זאת לשיטת תוס' שהביא המנ"ח במצוה ד' לפני עור לא תתן מכשול^י, שאין איסור דאורייתא ולפני עור על המכשיל באיסור דרבנן, שהרי מפורש בגמ' (שכ"ז טו ע"ב) 'מנין לרואה בחבירו דבר מגונה שחייב להוכיחו שנא' הוכח תוכיח, הוכיחו ולא קבל מנין שיחזור ויזכורנו ת"ל תוכיח מכל מקום', הרי להדיא שהחזיר משום 'הוכח תוכיח', וזה נאמר על 'דבר מגונה', ופשיטא שאפילו איסור דרבנן הוי בכלל 'דבר מגונה'. וכן מפורש בלשון הרמב"ם בביאור מצות תוכחה, ו'ל' בפ"ז מהל' דעות ה"ז, הרואה חבירו שחטא או שהלך בדרך לא טובה וכו', שנא' הוכח תוכיח וכו', וכן הוא בחינוך שם. וכוונת התוס', שממה שעלי הוכיח את חנה לומדים, שכ"ז בכלל המצוה ד'הוכח תוכיח', שאין כאן מצוה חדשה דרבנן, וכ"ז כלול במצוה 'הוכח תוכיח'. והנה גירסת בה"ג בגמ' כאן 'דבר מגונה' כהגמ' בערכו. וכן נראה גם מגירסת רש"י.